

LEZING: DE GESCHIEDENIS VAN HET STATION ANTWERPEN-ZUID

Op vrijdag 25 september 2026 om 19:30 uur organiseert de modelspoorvereniging MOBOV een lezing over 'de geschiedenis van het station Antwerpen-Zuid'.
Adres: Cuylistsstraat 22 A, 2018 Antwerpen. Spreker: Jef Van Olmen.

Vooraf aanmelden is nodig (per mail: frank.bourguignon@skynet.be), zodat de vereniging een idee heeft van het aantal aanwezigen; de vereniging vraagt aan iedereen een bijdrage van 5,- EUR voor de huur van de zaal.

Een korte inleiding:



In 1878 opende men een eerste 'voorlopig' station in Antwerpen-Zuid aan het einde van de Coburgstraat, de huidige Ieperstraat. Er zijn geen afbeeldingen bekend van dit eerste station. Vermoedelijk ging het om een eenvoudig houten gebouw. Samen met de opening van het station kwam de spoorlijn Antwerpen-Zuid – Hoboken – Wilrijk – Oude-God, de zgn. 'fortenlijn', in dienst.

Het duurde 25 jaar, tot in 1903, alvorens het 'definitieve' stationsgebouw in dienst kwam. Het station bevond zich aan de Zuiderplaats, de huidige Bolivarplaats, waar zich nu het Antwerpse gerechtsgebouw bevindt. Twee jaar later, in 1905, kwam overigens het nieuwe station Antwerpen-Centraal in dienst, de zgn. 'Middenstatie'. De stad Antwerpen bezat toen twee nieuwe en prestigieuze stations: een 'spoorwegkathedraal' (het Centraal Station) en een 'spoorwegpaleis' (het Zuidstation) ...

In Antwerpen-Zuid bevond zich ook een groot rangeerstation én een goederenstation met een stukgoedloods en een grote laad- en losplaats. Verschillende bedrijven hadden er een eigen spoor aansluiting en vanuit het station werden de kaaisporen langs de Schelde en de sporen langs de Zuider(schippers)dokken bediend.

De allure van het prestigieuze en luxueuze stationsgebouw heeft nooit in verhouding gestaan met de rol die het gespeeld heeft voor het reizigersverkeer. Hoewel de verwachtingen hooggespannen waren, is het station in de loop der jaren enkel van belang geweest voor het regionale reizigersverkeer naar/van Boom, Klein-Brabant, Dendermonde, Aalst en Gent. Nadat in 1907 de volledige rechtstreekse spoorlijn van Antwerpen-Zuid naar Mechelen en Brussel in dienst kwam, reden er ook treinen naar/van Brussel en Charleroi, maar door gebrek aan reizigers werd hun aantal al snel gereduceerd. Na de Tweede Wereldoorlog was de rol van het station uitgespeeld, vooral vanwege de perifere ligging t.o.v. het stadscentrum. Vanaf het midden van de jaren vijftig vertrokken en arriveerden er nog maar enkele spitsuurtreinen per dag !

Het havengebonden goederenverkeer was voor de Eerste Wereldoorlog en in het interbellum wél zeer belangrijk. Bovendien vestigden zich verschillende petroleumbedrijven langs de Schelde ter hoogte van Antwerpen-Kiel, wat resulteerde in een sterke toename van het aantal goederentreinen. Om de enorme goederentrafiëk vlotter te kunnen afhandelen, werd in 1903 werd zelfs een tweede rangeerstation geopend, in Antwerpen-Kiel.

Reeds vóór de Tweede Wereldoorlog, maar vooral na de oorlog, nam de drukte af. Het aantal goederentreinen daalde wegens de definitieve verschuiving van de havenactiviteiten (en de activiteiten van de petroleumbedrijven) van het zuidelijke naar het noordelijke havengebied. Het goederen- en rangeerstation Antwerpen-Zuid verdween en uiteindelijk stopte ook de bediening vanuit Antwerpen-Kiel van de laatste bedrijven met een spoor aansluiting.

In Antwerpen-Zuid bevond zich ook een belangrijk (stoom)locomotiefdepot, waar vooral goederentrein- en rangeerlocomotieven gestationeerd waren. Het depot sloot al in 1956.

In 1965 werd het monumentale reizigersstation van Antwerpen-Zuid afgebroken. Het station moest wijken voor de bouw van de Antwerpse Ring en de Kennedytunnel. De perrons bleven nog enkele jaren in dienst. Ter vervanging kwam er een eenvoudige stopplaats op de – toen nieuwe – ‘vestinglijn’ (lijn 59). Alle spoorwegemplacements verdwenen. In Antwerpen-Kiel zijn enkel nog een paar zijsporen overgebleven van het voormalige rangeerstation ... Alleen het administratief gebouw van het goederenstation aan de Ledeganckkaai bestaat nog. Het is prachtig gerestaureerd en doet nu dienst als kantoorgebouw van de Bank Van Breda.

Zie **Sporen naar Antwerpen-Zuid - Studie over het vroegere station Antwerpen-Zuid, de verdwenen en de niet-gerealiseerde spoorlijnen ten zuiden van Antwerpen**,

- door Paul Jacobs & Jef Van Olmen, op de website ‘Spoorse Zolder’:

<https://www.tassignon.be/trains/documentation/documentation.php#Antwerpen-Zuid>